

*О. В. Суліменко,
студентки V курсу 10 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ЖІНОК, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

У виправних установах перебувають особи, зокрема й жінки, що схильні до антисуспільної поведінки, і вплив на них умов позбавлення волі лише підвищує рівень соціальної деградації. Саме тому актуальним стає питання щодо ресоціалізації таких осіб.

У ч. 2 ст. 6 КВК України зазначено, що ресоціалізація – свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві, а ч. 3 ст.6 до основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених відносить встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), пробацію, суспільно корисну працю, соціально-виховну роботу, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив [1]. У науковій правовій літературі відмічається, що, за загальним розумінням, ресоціалізація включає в себе виправлення, однак у значеннях «соціалізація», «підготовка до звільнення», «включення в суспільно корисну діяльність», «соціальна адаптація в суспільстві» [2]. М. О. Стручков вважав, що процес ресоціалізації складається з 2-х етапів – пенітенціарного (час відбування покарання) й постпенітенціарного (період після звільнення від відбування покарання). Її елементи, з його погляду, справляють і профілактичний вплив на осіб з девіантною поведінкою [3].

Одним із принципів кримінально-виконавчого права є принцип індивідуалізації та диференціації, відповідно до якого в КВК України міститься положення, що закріплене у ст. 92 Кодексу, щодо роздільного тримання чоловіків і жінок. Це цілком виважене рішення законодавця, зумовлене психофізіологічними та гендерними особливостями, які, безумовно, мають враховуватись протягом ресоціалізації засуджених.

Останнім часом спостерігається зростання злочинності серед жінок, що пов'язане з такими явищами, як бідність, важке матеріальне становище, особливо серед одиноких жінок з малозабезпечених родин [4]. Взагалі жіноча злочинність зростає значно швидше, ніж чоловіча, і ця тенденція

спостерігається в багатьох країнах, що не може не непокоїти. З 1990 р. кількість злочинів в Україні, вчинених жінками, збільшилась удвічі. Недарма кажуть, що показники злочинності серед жінок є індикатором здоров'я суспільства.

Жінки більш залежні від родинних зв'язків порівняно з чоловіками, тому вони набагато тяжче переносять умови ізоляції, проте процес розпаду соціальних зв'язків у жінок відбувається швидше, ніж у чоловіків. Міжнародні документи у галузі прав людини відносять жінок, дітей та молодь до «найбільш уразливих категорій в'язнів».

Статистика свідчить про збільшення кількості засуджених жінок, що мають зруйновані родинні зв'язки. Це негативно відображається на процесі ресоціалізації, адже наявність сім'ї позитивно впливає на засуджених. Окрім того, для жінок характерне почуття материнства, що, із зрозумілих причин, не властиве чоловікам. Слід зазначити, що із збільшенням засуджених матерів або жінок, що потенційно можуть мати дітей, зростає кількість дітей із девіантною поведінкою.

На процес ресоціалізації жінок негативно впливають такі чинники, як умови утримання у виправних установах без урахування збереження материнських якостей засуджених жінок та відновлення їх соціально корисних контактів з родиною (відсутність нормальних побутових умов, неповноцінне харчування, дефіцит індивідуального простору, суворе регламентація режиму дня, обмеження умов для прояву самостійності та відповідальності тощо). Не можна не брати до уваги й те, що нормальна ресоціалізація часто ускладнюється особистісними особливостями засудженої жінки, що пов'язано із деформацією цінностей такої особи. Зауважимо, що більшість засуджених жінок характеризуються стійкими негативними психологічними рисами – підвищеною емоційністю, експресивністю, жорстокістю, збудженістю тощо.

Жінкам-злочинцям характерна така риса, як завзятість заперечення своєї провини – вони заперечують її, незважаючи на очевидні докази; жінка більш аферистична, хитріша. У них спостерігається несподіване добровільне прагнення вигородити себе, потреба поділитися з іншими своєю таємницею. Жінкам притаманні такі найбільш негативні прояви, як істеричність, найпотворніші форми егоїзму та індивідуалізму, озлобленість, надмірна брутальність, зухвалість, упертість, розбещеність, жадібність, легковажне ставлення до життя, нерозвинене почуття сорому, емоційна збудливість, агресивність поведінки, конфліктність, нестриманість, підвищена афективність.

У виправленні та ресоціалізації особливу складність становлять жінки, які вчинили корисливо-насильницькі злочини. До цієї категорії слід

віднести жінок, які зловживають алкоголем, наркотиками, та жінок, які займаються проституцією [4].

Неоднозначно вирішуваною проблемою залишається вплив «кримінальної стратифікації», бо жінка, засуджена вперше, ще не втратила бажання «знайти своє місце в житті», мати сім'ю, дітей, виправитись, а ті з них, хто засуджувався неодноразово, мають більш песимістичні погляди на життя і можуть негативно впливати на засуджених вперше, тому доцільно замислитись над тим, щоб такі особи відбували покарання окремо, це, на нашу думку, позитивно впливатиме на ресоціалізацію жінок.

Аналізуючи завдання соціально-виховної роботи із засудженими, науковці наголошують, що тримання особи в ізоляції породжує численні негативні наслідки для особистості, оскільки традиційна в'язниця й атмосфера в ній позбавляє людину почуття власної гідності. По суті, тюремні норми передбачають постійну слухняність, уміння виконувати накази. Покірність і слухняність – це той урок, який покликана дати в'язниця, але найменше цей урок буде потрібен, щоб освоїтися на волі. Строк кримінального покарання, вид режиму і його атрибути, з одного боку, повинні викликати в засудженого переживання, здатні втримати його від вчинення нових злочинів, а з другого боку – не повинні згубно позначатися на його здоров'ї й стані психіки [5]. Особливо це слід враховувати при призначенні покарання жінкам, бо вони є однією із найбільш уразливих категорій в'язнів.

Засуджені жінки є соціально незахищеною групою громадян, бо стійкі антисуспільні установки, обмежений соціальний досвід та неосмислене існування є передумовою для вчинення жінками нових злочинів після звільнення з місць позбавлення волі. Як наслідок відбуття покарання, жінки мають низький соціальний статус, що негативно впливає на якість їхнього життя, тому існує реальна потреба в активізуванні процесів ресоціалізації жінок як в пенітенціарних установах, так і поза ними.

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Кримінально-виконавчий кодекс України [Електронний ресурс]. – Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV // ВВР. – 2004. – № 3–4. – Ст. 21. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
2. Черненко М. П. Ресоціалізація засуджених як мета кримінально-виконавчого законодавства України / М. П. Черненко // Проблеми законності. – 2008. – Вип. 97. – С. 153–162.
3. Стручков Н. А. Курс исправительно-трудового права: проблемы общей части / Н. А. Стручков: Юриздат, 1984. – 240 с.
4. Неживец А. М. Исправление и ресоциализация женщин в пенитенциарных учреждениях Украины / А. М. Неживец // Государство и право: Юридические и политические науки. – 2013. – Вып. 59. – С. 355–359.
5. Яковець І. С. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи / І. С. Яковець, К. А. Автухов, О. В. Таволжанський // Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані. – Миколаїв: Іліон, 2016. – С.126–162.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.